

Nr 11

Av herr **Senander m. fl.**, om *höjning av folkpensionerna*.

När allmänna pensionsberedningen den 1 februari 1957 avlämnade sitt förslag till förbättrad pensionering och därvid *enhälligt* föreslog, att folkpensionerna under tioårsperioden 1958—1968 skulle etappvis höjas så, att de slutligen skulle utgöra 3 600 kronor för ensamstående och 5 400 för två pensionsberättigade makar, hälsades detta med tillfredsställelse av landets åldringar och invalider. De såg däri ett uttryck för redobogenheten hos samtliga parter inom beredningen att i samband med behandlingen av spørsmålet om en allmän pensionering även tillgodose deras intressen som på grund av sin högre ålder icke kunde komma i åtnjutande av löntagarpensioneringens förmåner.

Till den allmänna tillfredsställelsen med förslaget bidrog verkningsfullt, att den större av de etappvisa höjningarna under tioårsperioden förlades till innevarande år och föreslogs skola utgöra 700 kronor för ensamstående pensionär och 820 kronor för två pensionsberättigade makar. Den fullt riktiga motiveringen för denna kraftigare höjning var att därigenom de pensionärer, som hade så hög ålder att de knappast kunna beräknas leva tioårsperioden ut, ändock skulle »få verklig nytta av reformen», som det hette i betänkandet. Enhälligheten i även denna del av betänkandet väckte givetvis hos folkpensionärerna den förhoppningen att förslaget obeskuret skulle vinna statsmakternas godkännande.

Under den därpå följande folkomröstningen i pensionsfrågan steg förhoppningen till förvisning. I propositionsordningen för folkomröstningen förklarades klart och tydligt, att avsikten var att höja folkpensionerna i enlighet med pensionsberedningens förslag. Av fullt naturliga skäl kunde därvid inte förslaget beträffande etapphöjningarna angivas. Men under hela omröstningskampanjen bedrevs från de tre olika propagandakommittéerna en samstämmig upplysningskampanj till förmån för pensionsberedningens förslag i folkpensionsfrågan, varvid det även propagerades för de av beredningen föreslagna etapphöjningarna. Något annat förslag framfördes inte heller vid denna tidpunkt. Det kan därför med bestämdhet göras gällande, att folkomröstningen gav ett enhälligt votum för pensionsberedningens förslag beträffande såväl folkpensionernas slutbelopp som de etappvisa höjningarna.

1958 års A-riksdag beslutade godkänna pensionsberedningens förslag beträffande folkpensionerna. Den gjorde emellertid på särskilda utskottets förslag ett uttalande om de etappvisa höjningarna som nu fått tjäna som motivering för en av regeringen förutsatt kraftig minskning av den av pen-

sionsberedningen föreslagna etapphöjningen år 1960. Förslaget innebär att beredningens förslag om 700 respektive 820 kronor nedsättes till 250 respektive 350 kronor. Detta medför en reducering med nära 70 % för ensamstående och 55 % för makar. Många tiotusentals åldringar och invalider har därmed fått se sina förhoppningar om någon lättnad i sina bekymmer grusade. Ingen kan förtänka dem, om de betraktar sig som ut-satta för löftessvek.

Uttalandet av 1958 års A-riksdag om de etappvisa höjningarna har tolkats på olika sätt. Centerpartiet, som medverkat vid tillkomsten av detsamma, hävdar att innebörden av uttalandet icke kan tolkas på sätt regeringen gjort. Härmed må vara hur som helst. Ofrånkomligt är, att regeringen icke behöver känna sig bunden av detsamma, enär det ligger i regeringens hand att bedöma frågan med hänsyn till den samhällsekonomiska situationen.

För oss synes det otänkbart att regeringen, som, efter vädjanden till folket i en allmän omröstning och ett nyval, med kommunisternas stöd genomfört en pensionering, som omfattar praktiskt taget alla löntagare och småföretagare, skulle bedöma riksdagens uttalande om folkpensionshöjningarna som aktuellt i nuvarande samhälleekonomiska situation. Vi bortser därvidlag ifrån att det över huvud taget måste anses vara förkastligt att låta de sämst situerade i samhället bära följderna av en oriktig ekonomisk politik. Den ekonomiska situationen i dag kännetecknas av att statsinkomsterna ökar och att en omsättningsskatt beslutats, som skall tillföra statskassan 1 400 miljoner kronor om året, delvis under motivering att regeringen måste ha medel för att infria gjorda utfästelser på det sociala området. Till karaktäristiken av dagsläget hör även, att regeringen och de borgerliga partierna är beredda att offra samma belopp till ökade militära utgifter som skulle erfordras för att infria löftet till folkpensionärerna om etapphöjningen av folkpensionerna innevarande år.

Vi finner det följaktligen upprörande, att regeringen med åberopande av statsfinansiella svårigheter avser att »spara» omkring 300 miljoner kronor på folkpensionärerna samtidigt som den anser statsfinansernas läge inte utgöra hinder för att offra ungefär samma belopp för att tillmötesgå generalernas krav. Hur ett sådant handlingssätt skall kunna förenas med talet om välfärdspolitik är för oss ofattbart.

Det förefaller emellertid som om även regeringen känner svagheten i sin position gentemot folkpensionärerna. I sitt svar på en av undertecknad Senander framställd interpellation vid förra årets höstriksdag i frågan försvarade socialministern regeringens hållning med en hänvisning till att den inte aktualiserat frågan om en avveckling av bostadstilläggen, »som skulle innebära att majoriteten av folkpensionärerna — och därtill de som bäst behöver sin folkpension — skulle få mindre höjningar än andra». Detta uttalande om de kommunala bostadstilläggen noteras med erkännande,

synnerligast som den kommunistiska riksdagsgruppen från första stund bekämpat förslaget om deras avveckling med i stort sett samma motive-ring.

Men denna i och för sig socialt riktiga förklaring kan helt naturligt inte tjäna som försvar för reduceringen av 1960 års folkpensionshöjning. Den borde tvärtom ha lett fram till slutsatsen, att det ur social synpunkt är lika riktigt att den utlovade folkpensionshöjningen kommer till stånd, enär en sådan åtgärd »innebär att majoriteten av folkpensionärerna — och därtill de som bäst behöver sin folkpension» är beroende av den för sin knappa existens. Det bör dessutom tilläggas, att den tilltänkta reduceringen främst drabbar de pensionärer som icke har utsikter att uppleva de kommande årens förhöjningar.

Vidare bör erinras om att de kommunala bostadstilläggen enligt pensionsberedningens förslag skulle reduceras med 50 % av de föreslagna etapphöjningarna medan regeringens förslag minskar innevarande års höjning med i ena fallet 70 % och i det andra 55 %.

Enligt vår mening ges det inget sakligt skäl för regeringen att åberopa sin hållning till de kommunala bostadstilläggen som ett slags förklaring till reduceringen av innevarande års folkpensionshöjning. Det bör framhållas att regeringen långt innan frågan om folkpensionshöjningarnas reducere-ring ens varit på tal uttalat sig mot beredningens förslag om avveckling av de kommunala bostadstilläggen. Vid denna tidpunkt framstod följaktligen regeringens inställning i folkpensionärernas ögon som en garanti för såväl bostadstilläggens fortbestånd som för etapphöjningarnas oantastbarhet. Det är beklagligt att regeringen nu ansett sig böra följa den sönderkritiserade besparingsutredningens förslag att beröva folkpensionärerna större delen av den utlovade standardhöjningen för innevarande år. Att detta är den enda punkt i den beryktade utredningens förslag som realiserats gör saken än mera beklaglig.

Enär vi sålunda icke kunnat finna något godtagbart skäl för förslaget om reducere-ring av årets folkpensionshöjning och då det tillika inte ens rör sig om en besparing utan endast — för såvitt avsikten är att till år 1968 utan restriktioner förverkliga folkpensionshöjningen i sin helhet — om ett *uppskov* med utbetalningen, hemställs,

att riksdagen måtte besluta, att innevarande års etapphöjning av folkpensionerna måtte fastställas i enlighet med allmänna pensionsberedningens förslag eller till 700 kronor för ensamstående pensionär och 820 kronor för pensionsberättigade makar.

Stockholm den 13 januari 1960

Knut Senander

Helmer Holmberg

Hilding Hagberg